

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФІЛОЛОГІВ

Гримашевич Г. І., кандидат філологічних наук, доцент, завідувач
кафедри української мови та методики її навчання Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Кінець ХХ – початок ХХІ сторіччя позначені в Україні та в інших країнах світу неабиякою увагою до проблем академічної доброчесності як нагальною вимогою сучасного суспільства.

Зазначимо, що питання академічної доброчесності вчені порушують насамперед у контексті забезпечення якості освіти (О. Абатуров, М. Дойчик, А. Дорожко, І. Доценко, Є. Недогібченко, А. Ковальова, А. Колесніков, Д. Козін, Ю. Малогулко, І. Розман, Л. Семененко, Я. Тицька, Г. Ульянова, О. Харитонова та ін.). Актуальність досліджень зазначених та інших учених зумовлена стрімкою інтернетизацією суспільства та викликами сучасності, одним із яких є боротьба з плагіатом.

Із позиції філології доброчесність – висока моральна чистота, чесність [1, с. 308], плагіат – привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора [1, с. 977], тобто можемо сказати, що це поняття, які взаємовиключають одне інше. Як же можна зробити так, щоб мінімізувати плагіат, а в закладі вищої освіти щоб існувала академічна доброчесність?

У процесі викладання філологічних дисциплін проблема академічної доброчесності дуже важлива, тому під час спілкування зі студентами намагаємося з'ясувати причини такого явища, запобігти йому. На запитання «Які причини того, що студенти вдаються до плагіату?», студенти, які вступили на І курс, зазначають, що інколи використовували чужі думки, бо не задумувалися над тим, що це плагіат, а причиною називають економію часу на висвітлення певного питання, а також небажання напружуватися. Відповідаючи на запитання «Як це впливає на здобувачів вищої освіти?», вони зауважують,

що так можна легко заробити кращу оцінку. Водночас під час навчання в закладі вищої освіти думки більшості студентів щодо дотримання академічної доброчесності змінюються в позитивний бік, чому сприяє, наприклад, вивчення освітніх компонент «Основи науково-дослідної роботи», «Основи науково-дослідної роботи та академічної доброчесності», під час яких студентів ознайомлюють із законодавчою базою, питаннями академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання). У цьому процесі важлива роль самого викладача, який під час лекційних занять робить покликання з називанням авторства тієї чи тієї теоретичної думки, а також уже на першому занятті ознайомлює здобувачів освіти з поняттям академічної доброчесності, тими документами, які регулюють її дотримання у вищому навчальному закладі (наприклад, у Житомирському державному університеті функціонують положення про протидію плагіату (https://zu.edu.ua/offic/pol_plagiat.pdf), про комісію з питань академічної доброчесності (<https://zu.edu.ua/offic/pro-kom-dobrochesnosti.pdf>)), з якими у вільному доступі можуть ознайомитися всі учасники освітнього процесу й повинні дотримуватися їх під час своєї професійної та навчальної діяльності.

Водночас важливим є дотримання принципів академічної доброчесності під час написання курсових та дипломних робіт із філологічних дисциплін. Саме в цьому процесі велика роль керівника наукових проєктів, оскільки для забезпечення академічної доброчесності він повинен запропонувати такі теми, які студент не зможе списати в Інтернеті, для висвітлення яких потрібно власноруч зібрати матеріал та інтерпретувати його. Наприклад, такими є теми з української діалектології, розкриття яких передбачає насамперед збирання діалектного матеріалу як основного джерела для дослідження у визначеному населеному пункті із записом його на аудіо- чи відеоносіях, які забезпечують його достовірність.

Крім того, самотійність і неможливість скористатися чужими науковими напрацюваннями передбачають теми з української мови, матеріали для яких

студенти повинні зібрати самі для їхньої подальшої інтерпретації (наприклад, дослідження ергонімів певного міста, урбанонімів, антропонімів населених пунктів, вивчення лінгвального наповнення творів сучасного художнього дискурсу, студіювання неолексем тощо). Результати дипломної чи курсової роботи здобувачі часто висвітлюють у наукових статтях, написання яких також передбачає дотримання академічної доброчесності, тому при цьому важливо навчитися правильно інтерпретувати погляди дослідників із покликаннями на них.

Крім того, у процесі викладання лінгвістичних дисциплін на практичних заняттях викладач має пропонувати такі види роботи, які дають змогу уникнути плагіату (унікальні теми творчих робіт, різноманітні лінгвістичні мікропроекти, виконані під час заняття, есеї на актуальну тему, складання діалогів тощо).

Отже, систематична профілактична, пояснювальна робота викладача-філолога та його професіоналізм забезпечують дотримання академічної доброчесності в закладі вищої освіти як неодмінної умови забезпечення якості освіти й підвищують самооцінку студентів як учасників навчального процесу.

Список посилань

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2007. 1736 с.